

ҚАЗАҚСТАН РЕСПУБЛИКАСЫ ҒЫЛЫМ ЖӘНЕ ЖОҒАРЫ БІЛІМ МИНИСТРЛІГІ
«Л.Н. ГУМИЛЕВ АТЫНДАҒЫ ЕУРАЗИЯ ҰЛТТЫҚ УНИВЕРСИТЕТІ» КеАҚ

ҚАЗАҚСТАН РЕСПУБЛИКАСЫ
ҒЫЛЫМ ЖӘНЕ ЖОҒАРЫ БІЛІМ МИНИСТРЛІГІ

30
EURASIAN NATIONAL
UNIVERSITY

БГПУ
им. М. Акмуллы

РУДН

«ПЕДАГОГИКАЛЫҚ КАДРЛАРДЫ ДАЯРЛАУДАҒЫ ЗАМАНАУИ
ТӘСІЛДЕМЕ: ҒЫЛЫМ ЖӘНЕ ПРАКТИКА»

ХАЛЫҚАРАЛЫҚ ҒЫЛЫМИ-ПРАКТИКАЛЫҚ ФОРУМ

МЕЖДУНАРОДНЫЙ НАУЧНО-ПРАКТИЧЕСКИЙ ФОРУМ

«СОВРЕМЕННЫЕ ПОДХОДЫ В ПОДГОТОВКЕ ПЕДАГОГИЧЕСКИХ
КАДРОВ: НАУКА И ПРАКТИКА»

INTERNATIONAL SCIENTIFIC AND PRACTICAL FORUM
«MODERN APPROACHES TO TEACHER TRAINING: SCIENCE AND
PRACTICE»

МАТЕРИАЛДАРЫ

Астана

26 ақпан 2026 жыл

**ҚАЗАҚСТАН РЕСПУБЛИКАСЫ ҒЫЛЫМ ЖӘНЕ ЖОҒАРЫ БІЛІМ МИНИСТРЛІГІ
«Л.Н. ГУМИЛЕВ АТЫНДАҒЫ ЕУРАЗИЯ ҰЛТТЫҚ УНИВЕРСИТЕТІ» КеАҚ**

**«ПЕДАГОГИКАЛЫҚ КАДРЛАРДЫ ДАЯРЛАУДАҒЫ ЗАМАНАУИ ТӘСІЛДЕМЕ:
ҒЫЛЫМ ЖӘНЕ ПРАКТИКА»
ХАЛЫҚАРАЛЫҚ ҒЫЛЫМИ-ПРАКТИКАЛЫҚ ФОРУМ
МАТЕРИАЛДАР ЖИНАҒЫ
26 ақпан, 2026 жыл**

**СБОРНИК МАТЕРИАЛОВ МЕЖДУНАРОДНОГО
НАУЧНО-ПРАКТИЧЕСКОГО ФОРУМА
«СОВРЕМЕННЫЕ ПОДХОДЫ В ПОДГОТОВКЕ ПЕДАГОГИЧЕСКИХ КАДРОВ:
НАУКА И ПРАКТИКА»
26 февраля, 2026 года**

**PROCEEDINGS OF THE INTERNATIONAL SCIENTIFIC-PRACTICAL FORUM
INTERNATIONAL SCIENTIFIC AND PRACTICAL FORUM
«MODERN APPROACHES TO TEACHER TRAINING: SCIENCE AND PRACTICE»
february 26, 2026**

Астана, 26 ақпан 2026 ж.

УДК 37.0
ББК 74.00
П23

Жалпы редакциясын басқарған: Сомжүрек Б.Ж.

Редакция алқасы: Асылбекова М.П., Атемова К.Т., Байсарина С.С., Сламбекова Т.С.,
Махадиева А.К.

П23 Педагогикалық кадрларды даярлаудағы заманауи тәсілдеме: ғылым және практика: халықаралық ғылыми-тәжірибелік форум материалдары. 26 ақпан 2026 ж./ – Астана: Л.Н. Гумилев атындағы ЕҰУ баспасы, 2026. – 1668 бет.

ISBN 978-601-385-193-8

Халықаралық ғылыми-практикалық форум материалдарының жинағында педагог кадрларды даярлаудың заманауи ғылыми-әдіснамалық негіздерін талдау, педагогикалық білім беру саласындағы инновациялық тәсілдер мен тиімді практикаларды айқындау, халықаралық ғылыми тәжірибе алмасуды дамытуға арналған өзекті ғылыми-тәжірибелік зерттеулердің нәтижелері енгізілген. Материалдарда педагогикалық білім мен ғылымның жаһандық трендтері, педагогикалық білім берудегі жасанды интеллект және цифрлық технологиялар, педагог кадрларды инклюзивті білім беруге дайындаудың халықаралық тәжірибесі және инновациялық әдістері туралы мәселелері қарастырылған. Жинақ білім саласындағы мамандарға, ғалымдарға, оқытушылар мен білім алушыларға арналған.

В сборник материалов международного научно-практического форума включены результаты актуальных научно-практических исследований, направленных на анализ современных научно-методологических основ подготовки педагогических кадров, выявление инновационных подходов и эффективных практик в сфере педагогического образования, а также развитие международного научного обмена опытом. В материалах рассматриваются вопросы глобальных тенденций в педагогическом образовании и науке, использования искусственного интеллекта и цифровых технологий в педагогическом образовании, международного опыта и инновационных методов подготовки педагогических кадров к инклюзивному образованию. Сборник предназначен для специалистов в области образования, ученых, преподавателей и обучающихся.

The proceedings of the International Scientific and Practical Forum include the results of relevant scientific and practical research aimed at analyzing the modern scientific and methodological foundations of teacher training, identifying innovative approaches and effective practices in the field of teacher education, as well as promoting international scientific exchange of experience. The materials address issues related to global trends in pedagogical education and science, the use of artificial intelligence and digital technologies in teacher education, as well as international experience and innovative methods of preparing teaching staff for inclusive education. The collection is intended for education professionals, researchers, teachers, and students.

УДК 37.0
ББК 74.00

ISBN 978-601-385-193-8

© Л.Н.Гумилев атындағы Еуразия ұлттық университеті, 2026

Бұл жинаққа енгізілген материалдарға авторлар жауапты.
Authors are responsible for the content of their materials.

269	Нагайцев Т.О. Психолого-педагогические стратегии подготовки педагогических кадров к предупреждению суицидального поведения несовершеннолетних: междисциплинарная модель школьной превенции	1128
270	Оразбаева Д.С. Ағылшын тілі сабағында инклюзивті білім берудің ерекшеліктері	1133
271	Сыдыкова Г.Д., Токсанбаева Г.Б. Танымдық ойындардың аутизм спектрі бұзылысы бар балалардың сөйлеу тілін дамытудағы рөлі	1136
272	Тайғарина А.Э. Психикалық дамуында тежелуі бар бастауыш сынып оқушыларын білім беру ортасына бейімдеудегі әлеуметтік педагогтың рөлі	1139
273	Турсунбаева А.У. Инклюзивті білім беру жағдайында педагог кадрларды кәсіби даярлаудың инновациялық тәсілдері: халықаралық көзқарас	1142
274	Сейткамалова А.К. Тәрбиеленушілер арасындағы агрессияның алдын-алу тәсілдері	1146
275	Толеуханова А.Д. Инклюзивті мәдениет зерттеулеріндегі әдіснамалық тұғырлар	1149
276	Турекулова Н.А. Бастауыш білім беру арқылы нашар еститін оқушылардың экологиялық сауаттылығын арттыру	1153
277	Болат Б.Қ. Жасөспірімдердің салауатты өмір салтын дене тәрбиесі арқылы қалыптастырудың маңызы	1155
278	Бейсенбаева Ж.Н. Жасөспірімдердің кәсіби өзін-өзі анықтауын психологиялық-педагогикалық қолдаудың ерекшеліктері	1159
279	Мендигереева Д.А. Студенттердің өмірлік құндылықтары мен денсаулыққа көзқарасының психологиялық аспектілері	1162
280	Шарапатова Р.Ж. Девиантты мінез-құлықты жасөспірімдер типологиясын талдау	1167
281	Жақыпбекова З.Ж. Мектеп жасындағы жасөспірімдердің өзін-өзі реттеу мәселелері	1171
<p>4-секция: Заманауи педагогтің кәсіби дамуындағы құндылықтық тәсілдеме 4-секция: Ценностный подход к профессиональному развитию современного педагога 4-section: Value-based approach to the professional development of the modern teacher</p>		
282	Абдукаримов Н.А. Педагогические принципы совершенствования уроков физического воспитания для учащихся начальных классов	1176
283	Куттибекова Г.Т. Организация процесса начального образования на основе передовых современных педагогических технологий	1179
284	Абилова Г.О. Заманауи педагогтың кәсіби дамуында педагогикалық вебинарлардың рөлі	1182
285	Ибадуллаева С.Ж., Кожабегенова А.Т. Биология пәні негізінде жоғары сынып оқушыларына экологиялық білімді қалыптастырудың маңыздылығы	1187

286	Есенова Н.Е. Оқыту процесіндегі рефлексияның мұғалімнің кәсіби мәдениетін қалыптастырудағы маңызы	1191
287	Жакыпбекова А.Т., Зулпукарова Д.И., Сманова Н.Т. Ценности профессиональной деятельности будущих молодых учителей	1195
288	Игибаева А.К., Акилтаева Н.К Некоторые аспекты подготовки будущего педагога в условиях вызовов современного социума	1199
289	Асылбекова М.П., Таңатарқызы Г. Болашақ педагог-психологтердің метақұзіреттілігін дамытудың теориялық негіздері	1204
290	Койшыманова А.М., Атемова К.Т. Цифрлық трансформация жағдайында педагог-психологтарды оқушылардың мобильдік тәуелділігін алдын алуға даярлау	1208
291	Шакаримова К.К., Сламбекова Т.С., Хасан А Цифрландыру дәуіріндегі болашақ педагог-психологтың кәсіби имиджі: ғылыми-теориялық аспектілері	1212
292	Toleubekova R.K., Talpakova M.Z. Formation of corporate competencies of teachers based on a value approach to professional development	1219
293	Сламбекова Т.С., Байсарина Ж.С. Болашақ педагогтерді оқушылардың бос уақытын ұйымдастыруға дайындау	1224
296	Нұрқасымова С.Н., Толекенова Л.А., Нұрланқызы Г. Сараланған тапсырмалар арқылы білім алушылардың физикалық есептерді шешу біліктерін қалыптастыру	1229
297	Айкинбаева Г.Қ., Таукибаева Ш.Ж., Жылқыбаев К.Д., Шериязданов Б.Р. Жеке тұлғаның дамуына ұлттық құндылықтар мен дәстүрдің әсері	1235
298	Ботабаева А. Е., Қажатбек С. Оқушылардың әлеуметтік-құқықтық жауапкершілігін дамытудың маңыздылығы	1240
299	Истомина Н.С. Интеграция ценностей программы «Адал азамат» в профессиональную деятельность педагога	1243
300	Шангереева С.А., Албытова Н.П. Аксиологические основы профессионального развития будущих педагогов в высшем образовании	1247
301	Торebaева Г.Р., Бельгибаева Г.К., Yucel Gelislli Педагогикалық колледждің білім беру жүйесінде геймификация технологиясын қолдану арқылы студенттердің кәсіби құзыреттілігін дамыту	1254
302	Албытова Н.П. Білім беру ортасының белгісіздігі жағдайында оқытушының кәсіби бірегейлігін құндылық-мағыналық реттеу	1260
303	Шолпанқұлова Г.К., Ақын А.К. Болашақ педагог-психологтердің гендерлік мәдениетін дамытудың педагогикалық шарттары	1264
304	Ахунова У.О. Музыка как инструмент формирования эмоциональной и социальной компетентности учащихся	1269

305	Нұралы С., Фейзулдаева С.А. Болашақ бастауыш сынып мұғалімдерінің әдістемелік тілдік құзыреттілігін қалыптастыру мәселесі	1272
306	Темірхан А.Е., Мухметова Р.Ж. Оқушылардың оқу мотивациясын арттырудағы smart мақсаттардың рөлі	1276
307	Кишибаева Д.Ж., Оңғарбаева Ж. Педагогтың білім беру мазмұнын жаңарту жағдайындағы кәсіби дамуы	1279
308	Polatova A.N., Mamurbekova Z.U. Future perspectives of scientific research in the field of higher education	1284
309	Абдалинова А.Б. Воспитание патриотизма учащихся через внеурочную деятельность: педагогико-психологические основы и практические подходы	1288
310	Темирханова К.Ш. Когнитивтік әдістер – болашақ мектепке дейінгі ұйым педагогтерінің ғылыми-коммуникациялық дағдыларын дамытудың құралы	1292
311	Байменова Б.С., Медей М. Бастауыш сынып оқушыларының өзін-өзі реттеу дағдысын дамыту	1294
312	Кадырова Ж.Д. Жоғары сынып оқушыларының тұлғалық дамуындағы құндылыққа негізделген кәсіби бағдардың рөлі	1298
313	Ибрайханова А.Е. Болашақ бастауыш сынып мұғалімдерін оқушылардың оқырмандық сауаттылығын қалыптастыруда отбасымен жұмыс істеуге даярлаудың әдістемелік жүйесі	1303
314	Нұрланқызы Д. Жеткіншек жастағы оқушылардың қазіргі білім беру жүйесіндегі оқу мотивациясының ерекшеліктері	1306
315	Кәрімова А.Е. Ғылымаралық коммуникация жағдайындағы жоғары мектеп педагогикасы: қазіргі жай-күйі мен даму перспективалары	1311
316	Загородская В.С., Мичирова Р.Р. Ценностный подход в педагогическом сопровождении классных руководителей как условие профилактики конфликтов среди обучающихся	1319
317	Темиргалиева А.Б. Аксиологический вектор цифровизации начального образования: развитие профессиональной компетентности педагога-эксперта	1323
318	Байзакова З.Е. Мектеп жасына дейінгі балаларда еңбек әрекеті арқылы «Адал азамат» құндылықтарын қалыптастыру	1326
319	Серік М. Мектеп жасына дейінгі балалардағы буллингке әсер ететін әлеуметтік-мәдени факторлар	1330
320	Lyu Y. A value-based approach to the professional development of the modern physical education teacher	1334
321	Abiltayeva A. An axiological approach to the development of environmental competencies of students of pedagogical fields	1339
322	Төреханова Е.С. Мұғалімнің эмоционалдық интеллекті және көшбасшылық қабілеті	1342

323	Абдуллаева Г.С., Баймұрза А.А. Музыка сабақтарында жасанды интеллектті қолдана отырып, оқушылардың эстетикалық және эмоционалдық құндылықтарын арттыру	1346
324	Айдархан М.А., Халикова Н.С. Жыраулар поэзиясын оқытуда герменевтикалық талдауға үйретудің тиімді жолдары	1349
325	Айдарханова Н.Т. Үздіксіз білім беру жағдайындағы педагог тұлғасының кәсіби дамуының өзектілігі	1353
326	Мағзумова З.Н. Жаһандық педагогикалық трендтер контекстінде болашақ мектеп директорларының көшбасшылық дағдыларын дамыту	1357
327	Муханбеткалиева М.Т. Цифрлық білім беру ортасында жасөспірімдердің құндылық бағдарын дамыту: жасанды интеллект мүмкіндіктері	1363
328	Есимова А.Б. Балалар арасында буллингтің алдын алу жолдары	1368
329	Рүстембекова А.Ғ. Әдебиеттік оқу үдерісінде бастауыш сынып оқушыларының гуманистік қарым-қатынас мәдениетін дамыту	1372
330	Тажединова А.Д. Болашақ педагогтердің кәсіби лидерлік дағдыларын дамытудың педагогикалық алғышарттары	1377
331	Әскербек А.Қ., Мурзина С.А. Функционалдық сауаттылықты дамытудағы мұғалімнің кәсіби рөлі мен педагогикалық құзыреттілігі	1381
332	Бекзат А.Б., Ералин Қ.Е., Саймбетова Ж.Т. Кәсіби дизайнерлердің мәдени құзыреттілігін қалыптастырудағы этнодизайн қағидаттарының рөлі	1385
333	Шалабаева Ж.С., Ережепова Б.Т., Серикханқызы А., Сұлтанқызы Р.А., Қайратқызы Д. Бастауыш сынып оқушыларына математика сабағында топтық жұмыс арқылы ынтымақтастығын қалыптастыру ерекшеліктері	1389
334	Гафиятуллина Н.Б. Формирование готовности будущих учителей начальных классов к профилактической работе с младшими школьниками	1393
335	Куандыкова Э.К., Глеубергенова К.А. Карменова Н.Н., Зиявдинова А. К. Сравнительный анализ отечественного и российского опыта практической направленности школьной географии	1397
336	Данабекова Д.А., Ақитбаева Н.К. Психолого-педагогические подходы к интеграции обучения в системе школьного образования РК	1402
337	Дауенова М., Ақитбаева Н.К. Қазіргі жағдайда жасөспірім тұлғасының дамуына элеуметтік-мәдени ортаның әсері	1407
338	Сералы Ә.Е., Ильясова Г.У. Химия пәнін оқытуда білім алушылардың танымдық белсенділігін арттыру	1411
339	Сағындықова А.Т., Есмаханова Г.А.	

	Мектеп жасына дейінгі балалардың эмоциялық тұрақтылығын қалыптастыруда ертегі терапиясының маңызы	1416
340	Уайсова К.Т. Болашақ бастауыш білім педагогтерін театрландыру әдістері негізінде оқушыларды оқытуға даярлаудың педагогикалық шарттары	1420
341	Медеубаева К.Т., Сейтенова С.С. Инновациялық білім беру жағдайында студенттердің күзiреттiлiгi мен оқу мотивациясын дамытуға геймификацияның ықпалы	1425
342	Мурсалиева А.К. Бастауыш мектеп оқушыларының оқу мотивациясын ынталандыру және басқару	1429
343	Алимулова А.С. Дене тәрбиесінде волейболдың маңызы	1434
344	Zhamalbek A. Ethical and legal boundaries of pedagogical discourse: mechanisms for preventing aggressive speech acts as the foundation of a teacher's professional culture	1438
345	Есеналиева Н. Химия сабақтарында цифрлық технологияларды қолданудың тиімділігі	1441
346	Жұмабек Ұ.Ә., Убайдулла Ж.С. Мұғалімнің кәсіби шеберлігін дамыту	1446
347	Таурбекова А.С. Болашақ мұғалімдерді бастауыш сынып оқушыларының оқу сауаттылығын дамытуға бағытталған педагогикалық технологияларды тиімді қолдануға даярлау	1450
348	Атышева Б.Б., Zhalel A. Болашақ биология мұғалімдерінің кәсіби-шығармашылық құзыреттілігін экологиялық ойлаумен ұштастыра дамыту жолдары	1455
349	Ахмаджанова Д.С. Бала тәрбиесінде ұлттық құндылықтарды қолданудың маңызы	1459
350	Кожгельдиева С.С., Қожабаева А.А. Бастауыш сынып оқушыларының сыни ойлау ерекшеліктері	1465
351	Сейтова Ж.Ә. Болашақ әлеуметтік педагогтардың өзін-өзі реттеу негізінде әлеуметтік интеллектісін қалыптастыру	1472
352	Абдрасилова Г.Л., Атемова К.Т. Оқушылар прокрастинациясының алдын-алу: педагог-психолог даярлығындағы құндылықтық басымдық ретінде	1479
353	Асантаева Ұ.С. Балалардың музыкалық білімін бағалаудың тиімділігі	1484
354	Булатбаева А.Ә., Иманбекова Б.І., Болатов А.М Білім беру ұйымдарында суицидтің алдын алуды ұйымдастырудағы жүйелі тұғыр	1488
355	Әшірбай А.С. Заманауи педагогтің кәсіби дамуындағы құндылықтық тәсілдеме: жүсіп баласағұн идеялары негізінде	1493
356	Жаныбекова Л.Т., Жаныбекова Р.Т., Қайырбосынқызы Ә. Влияние изучения иностранного языка на формирование профессиональных компетенций будущего специалиста	1497
357	Боранбаева Г.Н.	

	Диалог поколений: трансформация ценностных ориентаций молодых учителей и опытных наставников	1501
358	Искакова Д.А. Жеткіншектер арасындағы буллингті алдын алудағы әлеуметтік педагогтың рөлі	1506
359	Касымбекова А. Ж., Ильясова Г.У. Химияны оқытуда оқушылардың функционалдық сауаттылығын қалыптастырудың ғылыми-педагогикалық негіздері	1510
360	Дарбаева Г.Қ. Болашақ педагог-психологтардың кәсіби дамуындағы психологиялық саулықтың құндылықтық маңызы	1515
361	Утеубаева Н.А. Формирование языковой личности современного студента в многоязычной образовательной среде: ценностный и социолингвистический аспекты	1520
362	Узакбаева А.Т., Текеев И., Рахимжанова Л.Б. Методические принципы и педагогические условия адаптивного обучения на основе интерактивного веб-приложения	1524
363	Мускина А.Н. Жас педагогтің кәсіби дамуының құндылықтық бағдарлары	1529
364	Азимов К.Э. Педагогические возможности предмета «начальная допризывная подготовка» в формировании у учащихся чувства патриотизма в условиях образования, основанного на ценностях	1534
365	Мұратқызы А. Болашақ педагогтердің кәсіби дамуында құндылық бағдарларын қалыптастыру	1539
366	Байназарова А.Б. Бала тұлғасының әлеуметтік бейімделуі отбасы тәрбиесі жағдайында	1544
367	Абенев Н.Н., Махамбетова Ж.Т. Жасөспірімдердің эмоционалдық әл-ауқатын қалыптастырудағы сынып жетекшісінің рөлі	1549
368	Аметхан Ж. Зар заман поэзиясын оқытудың тиімді әдістері	1554
369	Сайманова П.С. Оқушылардың психологиялық резиленттілігін дамытуға болашақ педагог-психологтерді даярлаудың теориялық негіздері	1559
370	Кулымбаева А.К., Нуркасинова Л.М. Білім берудегі лидерліктің құндылығы және оның қалыптасу механизмдері	1564
371	Қонысбаев Қ.Б., Жандилдина Р.Е. Дене тәрбиесінде баланың жеке тұлға қабілетін дамытуда оқытудың жаңа технологияларын енгізудің тиімді жақтары	1568
372	Курбанов А.С., Ағабек Т.С. Қазақ тілі сабақтарында әдеби мәтін мен лингвистикалық талдауды кіріктіре оқытудың тиімділігі	1572
373	Курманова С.Б., Абдрахманова Р.Р., Литовченко А.Р. Культура клипового мышления: деградация или новая форма разума?	1575
374	Курманова С.Б., Нұрғожа А.Б., Еркінқызы М Критическое мышление как условие модернизации общественного сознания в Республике Казахстан	1580

375	Сулейменова А.М. Мектепке дейінгі ұйым әдіскерінің цифрлық трансформация жағдайындағы кәсіби рөлі	1584
376	Чакенова Б.А. Халықаралық тәжірибе контекстінде қазақ дәрігерлерінің ағартушылық бастамалары	1587
377	Кабылбекова Л.Б., Байдалиев Д.Д. Мектеп географиясында табиғи қауіптерді оқыту арқылы білім алушыларды адамгершілікке тәрбиелеу	1592
378	Адаменко А.В. Диагностика уровня сформированности экологической культуры студентов	1597
379	Джанабаяев К.Т., Жанабай А.А., Тұрысбек Ж.Ө. Әскери-патриоттық клуб жұмысын жоспарлау және ұйымдастыру ерекшеліктері	1600
380	Жолдасбаева Т.Ә. Қазіргі білім беру жағдайында ер балалардың азаматтық жауапкершілігін қалыптастырудың әлеуметтік-педагогикалық аспектілері	1604
381	Хачетлов К.А., Хачетлова С.М. Современные тренды в патриотическом воспитании через технологии ИИ	1607
382	Қабен Н.Ғ., Бәйдірова С.С., Ақылбекова Э.А. Бастауыш сынып оқушыларына этномәдени негіздегі патриоттық тәрбие беру	1610
383	Джабиева М.Х., Ермаков Д.С., Амантай Ж.А. Персонализированное образование: проблемы и решения (На примере учебного модуля «педагог: профессия и личность»)	1613
384	Менлибекова Г.Ж., Ниязова Г.Б. Качество образования как целевые ориентиры образовательной программы	1616
385	Асылбекова М.П., Таукелова А.Е. Цифрлық орта жағдайында студенттердің мәдени құндылықтарын дамытудың маңыздылығы	1622
386	Жумабекова Ф.Н. Цифрлық дәуірдегі заманауи педагог мамандарды даярлаудағы құндылықтарға бағдарланған тәсілдеме	1626
387	Махадиева А.К. Формирование позитивного самоотношения будущих социальных педагогов средствами активных методов обучения	1630
388	Бурдесбекова У.И. Менталды денсаулықтың көп аспектілігі мен зерттелу жолдары	1633
389	Сарипбекова А.Т. Теоретические подходы к изучению партисипативной готовности будущих педагогов	1637
390	Жандосқызы А., Кошанова М.Т. Білім беру жүйесіндегі көшбасшылық пен толеранттылық: болашақ педагог-психологтердің кәсіби даярлығындағы интеграция	1640

ЗАМАНАУИ ПЕДАГОГТИҢ КӘСІБИ ДАМУЫНДАҒЫ ҚҰНДЫЛЫҚТЫҚ ТӘСІЛДЕМЕ: ЖҮСІП БАЛАСАҒҰН ИДЕЯЛАРЫ НЕГІЗІНДЕ

Әшірбай Аяжан Сәрсенәліқызы

ayazhanashirbay02@gmail.com

«Білім берудегі менеджмент және лидерлік» мамандығының 1-курс
магистранты, Л.Н.Гумилев ат. ЕҰУ, Астана, Қазақстан
Ғылыми жетекшісі – Хамитова Дана Сункарбековна, философия докторы
(PhD), педагогика кафедрасының аға оқытушысы

Аннотация. Қазіргі таңда елімізде педагогтің кәсіби қызметіне жоғары моральдық жауапкершілік жүктеліп отыр. Оған дәлел «Педагог мәртебесі туралы» Қазақстан Республикасының Заңында педагогтің тұлғалық сапалары мен кәсіби құзіреттілігін арттыру мемлекеттік саясаттың басым бағыты ретінде айқындалады [1]. Мақалада Жүсіп Баласағұнның «Құтты білік» дастанындағы философиялық нышандар негізінде заманауи педагог-көшбасшының кәсіби тұлғасын қалыптастыру мәселелері қарастырылады. Автор дастандағы төрт негізгі кейіпкердің бейнесін жай сипаттап қана қоймай, оларды «Адал азамат», «Тіл мәдениеті», «Зияткерлік әлеует» және «Кемел парасат» сияқты бүгінгі педагогтің бойында табылуы қажет төрт іргелі құндылықтың моделі ретінде ұсынады. Мақалада аталған құндылықтарды интегративті-тұлғалық құрылым ретінде дамытудың маңызы мен олардың педагогтің кәсіби қызметін жүзеге асырудағы рөлі айқындалған. Зерттеу барысында дастан мәтінінен нақты үзінділер келтіріле отырып, заманауи педагог-көшбасшының кәсіби сапаларын дамытудың педагогикалық шарттары мен маңызына жан-жақты сипаттама берілген.

Annotation. Currently, the country has a high moral responsibility for the professional activities of a teacher. The proof of this is the fact that the law of the Republic of Kazakhstan «on the status of a teacher» defines improving the personal qualities and professional competence of a teacher as a priority direction of state policy. The article discusses the problems of the formation of the professional personality of a modern teacher-leader on the basis of philosophical symbols from the saga «Kutty Bilik» by Zhusup Balasagun. The author does not simply describe the images of the four main characters in the saga, but presents them as models of four fundamental qualities that need to be found in today's teacher, such as «honest citizen», «language culture», «intellectual potential» and «perfect reason». The article defines the importance of developing these qualities as an integrative-personal structure and their role in the implementation of the professional functions of a teacher. In the course of the study, pedagogical conditions and effective ways of forming professional skills of a modern teacher-leader are substantiated, with specific excerpts from the text of the saga.

Түйін сөздер: Жүсіп Баласағұн, Құтты білік, педагог-көшбасшы, адал азамат, тіл мәдениеті, зияткерлік әлеует, кемел парасат, кәсіби құзыреттілік, құндылықтар, педагогикалық аксиология.

Keywords: Yusuf Balasaguni, Kutty Bilik, pedagogical leadership, ethical citizenship, language culture, intellectual potential, mature wisdom, professional competence, pedagogical axiology.

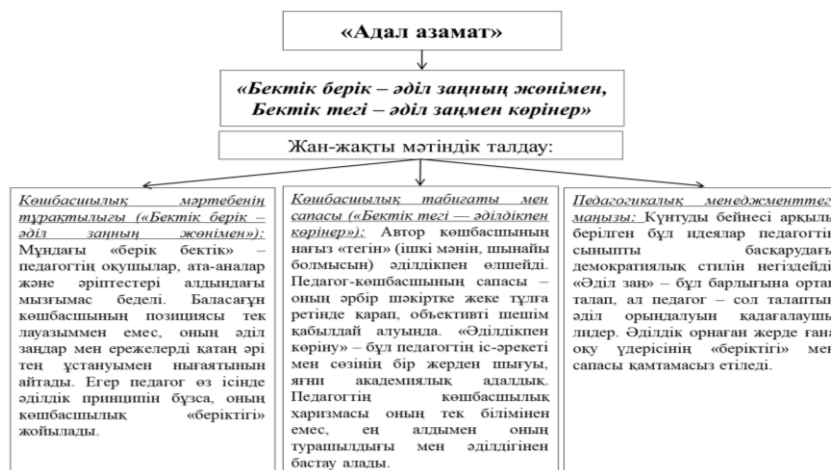
Заманауи педагогика ғылымында педагог-көшбасшының моделін қалыптастыру мәселесі түрлі зерттеулерге арқау болып келеді. Әсіресе ұлттық құндылықтар мен мұраларға негізделген зерттеулер мен тұжырымдар жаһандану заманында ұлттық кодты сақтаудың маңызды жолдарының бірі. Аталған бағыттағы ізденістердің басында әдебиеттанушы А.Егеубайдың өзі қазақ тіліне аударған Жүсіп Баласағұнның «Құтты білік» еңбегі дәлел. Автор еңбекті қазақ тіліне аударып қана қоймай, дастанды «түркі халықтарының рухани конституциясы» ретінде бағалап, дастан кейіпкерлерінің жиынтығын кемел тұлғаны қалыптастырудың ғылыми және тәжірибелік жол көрсеткіші ретінде ерекше бағалайды [2]. Педагогикалық аксиологияның негізін қалаушылардың бірі В.Сластенин өз еңбегінде «Педагогикалық құндылықтар – бұл мұғалімнің кәсіби іс-әрекетін реттейтін және оның гуманистік бағытын айқындайтын нормалар мен идеалдар жиынтығы», - деп көрсетеді [3]. Бұл идеалдардың тамыры біздің ұлттық топырағымызда, атап айтқанда, Жүсіп Баласағұнның «Құтты білік» дастанында жатыр. Дастандағы «құт» категориясы – бүгінгі педагогикадағы «Кемел парасаттың» тарихи баламасы ретінде қарастыруға мүмкіндік береді. Ал отандық педагогикалық аксиологияның негізін салушы академик Ш. Майғаранова өзінің болашақ педагогтердің құндылық бағдарларына арналған еңбектерінде көшбасшылық қасиетті,

адалдық пен әділеттілікті құндылықтар трансформациясы ретінде атауы [4], сонымен қатар қазақ этнопедагогикасын қалыптастырушыларының бірі, профессор Қ. Жарықбаевтың этнопсихология және этнопедагогика ғылымдарында жүргізген келелі зерттеулерінде Жүсіп Баласағұнның этикалық ілімін заманауи педагогтің көшбасшылық бейнесінің «алтын кодексі» деп атауы дастандағы Күнтуды бейнесін бүгінгі академиялық адалдықтың озық үлгісі ретінде қарастыра отырып, бүгінгі педагог-көшбасшының бойынан табылуы қажет **«Адал азамат»** қасиетінің маңызын дәлелдеуге мүмкіндік береді [5]. Бұл ойды педагогика саласындағы адамгершілік негіздерін зерттеуші Р.Төлеубекова «Адамгершілік тәрбиесінің негіздері» еңбегінде қанағат пен сабырды педагогтің «рухани саулығының» басты көрсеткіші ретінде тұжырымдауы – еңбектегі Одғұрмыш бейнесіне дәлел бола отырып, осы қасиеттердің педагогтің бойынан табылуының маңызын дәлелдеуге мүмкіндік береді. Сонымен қатар, әдебиетші, тарихи-әдеби туындылардың зерттеушісі Н.Келімбетов ежелгі дәуір әдебиетін зерделей келе, Өгдүлмiш пен Айтолды бейнелерін адам бойындағы зияткерлік және қарым-қатынас көшбасшылығының бастауы деп бағалайды [7]. Ал Жүсіп Баласағұн мұрасындағы зияткерлік тәрбие мәселелерін терең талдап, қарастырған А. Көбесов бұл идеяларды «зияткерлік тәрбие» тұжырымдамасымен байытып, Баласағұнның ақыл туралы ілімі қазіргі функционалдық сауаттылықтың негізі екенін дәлелдеуі заманауи педагогтің бойынан табылуы қажет **«Зияткерлік әлеуеттің»** маңызын дәлелдеуге көмектеседі [8].

Әлемдік ғылыми кеңістікте де бұл қасиеттер заманауи терминдермен негізделген. Мұның дәлелі эмоционалдық интеллект ғылымының негізін салушы Д. Гоулман өзінің эмоционалдық интеллект теориясында өзін-өзі басқару мен ішкі тыныштықты көшбасшының басты қасиеттері деп атауы және осыдан он ғасыр бұрын жазылған еңбекте әлі күнге өзекті мәселелерді қарастырғанын дәлелдеуге мүмкіндік беретін Одғұрмыш бейнесіндегі даналықтың ғылыми негіздемесі ретінде қарастыруға мүмкіндік береді [9]. Тәрбиеші мен оқушы арасындағы байланысты зерттеуші Дж. Хэтти педагогтің сөйлеу шеберлігі мен дұрыс әрі тиімді кері байланыс бере алу қабілетін оқытудың нәтижесін екі есе арттыратын негізгі фактор ретінде қорытындылайды. Осылайша, отандық және шетелдік көрнекті ғалымдардың зерттеулерінің нәтижелері **«Құтты білік»** дастанындағы идеялар қазіргі педагог-көшбасшының бойынан табылуы қажет **«Адал азамат», «Тіл мәдениетінің», «Зияткерлік әлеует»** пен **«Кемел парасаттың»** бірыңғай моделіне сай келетінін айқындайды [10].

«Адал азамат» – педагог көшбасшылығының этикалық діңгегі (Күнтуды бейнесі).

Дастанның «Күнтуды патшаның әділдігі туралы» бөлімінде Күнтуды патшаның көшбасшылық пен Заңның арақатынасы туралы негізгі ойлары талқыланып, түсіндіріледі. Бұл үзінді педагог-көшбасшының этикалық кодексіндегі «Адал азамат» құндылығын дәлелдеуге мүмкіндік береді (1-сурет):

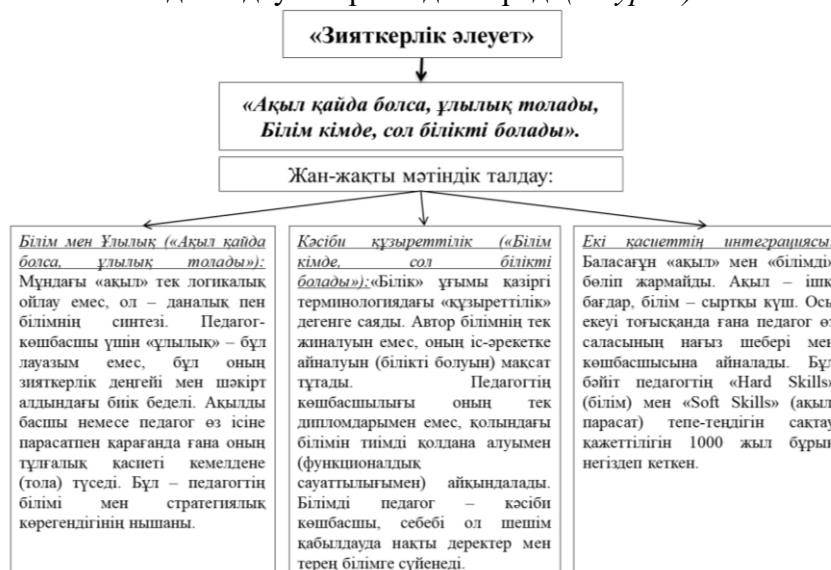
1-сурет. Ж.Баласағұнның «Құтты білік» дастанындағы

педагогикалық-этикалық идеялардың «Адал азамат» құндылығымен байланысы

Сонымен, Жүсіп Баласағұнның Күнтуды патшагың бейнесі арқылы әділдік идеясы еңбекті замауи педагогтің бойынан табылуы тиіс «Адал азамат» құндылығының негізі деп атауға мүмкіндік береді. Педагогтің оқушы мен әріптес, қоғам алдындағы беделі – оның әділдігінде, ал педагогтің әділдігі – оның кәсіби мәртебесінің беріктігіне тікелей ықпал етуші күш.

«Зияткерлік әлеует» – педагогтің білімі мен парасатының көрінісі (Өгдүлміш бейнесі).

«Құтты білік» дастанының «Адам баласының қадір-қасиеті білім мен ақылдан екендігі туралы» бөлімінде «зияткерлік әлеует» педагог көшбасшылығы мен кәсіби құзіреттілігінің өлшемі екенін дәлелдеуге мүмкіндік береді (2-сурет).

2-сурет. Ж.Баласағұнның «Құтты білік» дастанындағы педагогикалық-этикалық идеялардың «Зияткерлік әлеует» құндылығымен байланысы

Сонымен, Жүсіп Баласағұнның бұл қағидасы заманауи педагогтің көшбасшылық моделіндегі зияткерлік әлеуеттің маңызын айқындайды. Білім – мұғалімге белгілі бір деңгейде билік берсе, ақыл – сол билікті дұрыс бағытта қолдануға, шәкірттің адами және тұлғалық қасиеттерін құрметтеуге мүмкіндік береді.

«Кемел парасат» - Көшбасшылықтың рухани-психологиялық негізі (Одғұрмыш бейнесі)

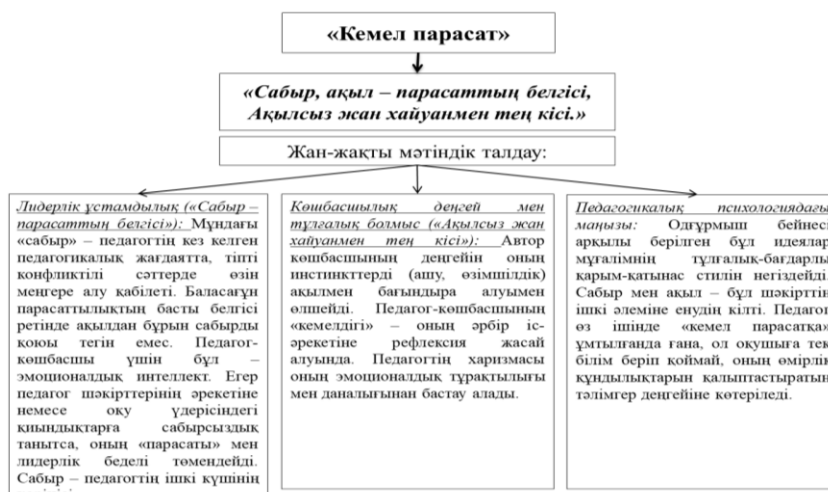
Дастанның «Одғұрмыштың ақыл айтуы» бөлімінде тұлғаның парасаттылығының белгісі ретінде ішкі тұрақтылығы мен парасаттылығының маңызы ашылады. Бұл үзінді педагог-көшбасшының эмоционалдық интеллектісі мен рухани кемелдігін сипаттайды (3-сурет).

Сонымен, Жүсіп Баласағұнның тұлғаның парасаттылығының белгісі ретінде ішкі тұрақтылығы мен даналығының маңызы туралы қағидалары заманауи педагогтің көшбасшылық моделіндегі зияткерлік әлеуеттің маңызын айқындауға мүмкіндік береді. Кемел парасат пен даналық педагогке оқушылармен жұмыс жасау барысында олардың жан дүниесіне үңіле білуге, қиын жағдайда тиімді шешім қабылдап, әрбір әрекетін саралауға жол ашатын бірін бір қасиет.

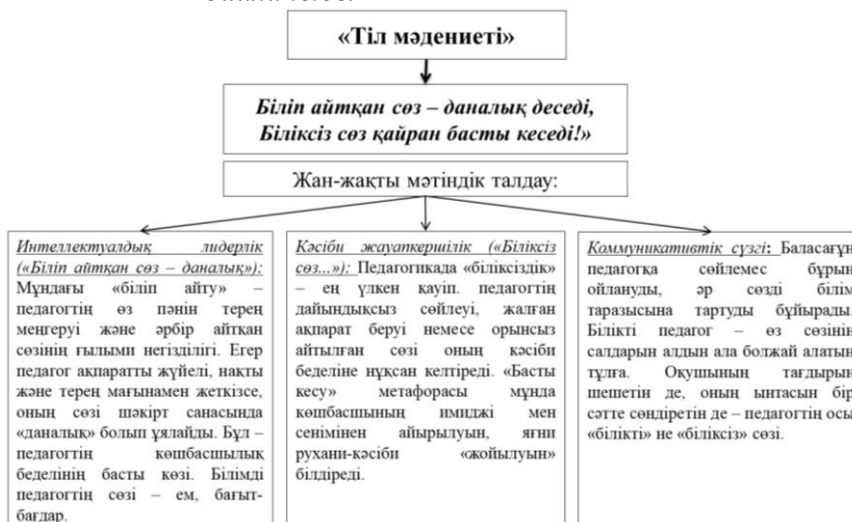
«Тіл мәдениеті» - көшбасшылықтың коммуникативтік-харизмалық негізі (Айтолды бейнесі)

Педагог-көшбасшының ең басты құралы – оның сөзі мен тіл мәдениеті. Жүсіп Баласағұн бұл мәселені ел басқару ісіне қатысты Айтолды бейнесі арқылы ашады.

Дастанның «Тіл өнерінің қасиет-сипаты мен пайда-зияны туралы» тақырыбында тіл мәдениетінің адам өміріндегі шешуші рөлі былайша сипатталады (4-сурет):

3-сурет. Ж.Баласағұнның «Құтты білік» дастанындағы педагогикалық-этикалық идеялардың «Кемел парасат» құндылығымен байланысы

4-сурет. Ж.Баласағұнның «Құтты білік» дастанындағы педагогикалық-этикалық идеялардың «Кемел парасат» құндылығымен байланысы

Сонымен, Жүсіп Баласағұн еңбегі бұл идея заманауи педагогтің тіл мәдениетінің маңызын айқындауға мүмкіндік береді. Педагог-көшбасшы – тек сөйлей алатын адам емес, не айтып жатқанына толық жауапкершілік алып, этиканы сақтай білетін нағыз маман.

Қорытындылай келе, Жүсіп Баласағұнның «Құтты бәләк» дастанындағы философиялық идеяларды мәтіндік талдау нәтижесінде еңбектің заманауи педагог-көшбасшының кәсіби тұлғасын қалыптастырудағы идеялық маңызы айқындалды. Мақалада қарастырған Күнтуды, Айтолы, Өгдүлміш және Одғырмыш бүгінгі педагогтің бойында табылуы қажет «Адал азамат», «Тіл мәдениеті», «Зияткерлік әлеует» және «Кемел парасат» құндылықтарының біртұтас моделі болып табылады. Зерттеу барысында әділдік қағидасы педагогтің этикалық дінгегі, ал тіл мәдениеті мен шешендік өнер оның коммуникативтік-харизмалық дінгегі екені негізделеді. Сондай-ақ, білім мен ақылдың қосындысы педагогтің зияткерлік әлеуетін айқындаса, сабыр мен даналық оның эмоционалдық интеллектісі мен рухани кемелдігін сипаттайды. Түйіндей келгенде, дастан мәтініне жасалған талдаулар Жүсіп Баласағұн идеяларының заманауи педагог-көшбасшының кәсіби дағдыларын дамытудағы маңызы мен ғылыми-тәжірибелік құндылығын толық айғақтайды.

Пайдаланған дереккөздер тізімі:

1. Қазақстан Республикасының «Білім туралы» Заңы. – Астана: 2007.27.07 № 319-III.
2. Баласағұн Ж. Құтты білік / Аударған және алғы сөзі мен түсініктемелерін жазған А. Егеубай. – Алматы: Таймас, 2007. – С. 113-115.
3. Сластенин В. А., Исаев И. Ф., Мищенко А. И., Шиянов Е. Н. Педагогика: учеб. пособие для студ. высш. пед. учеб. заведений. – М.: Академия, 2002. – С. 75.
4. Майғаранова Ш. Болашақ мұғалімдердің құндылық бағдарларын қалыптастырудың теориясы мен практикасы: пед. ғыл. докт. дисс. – Алматы, 2001. – С. 48.
5. Жарықбаев Қ. Этнопсихология: Оқулық. – Алматы: Білім, 1996. – С. 128.
6. Төлеубекова Р. К. Адамгершілік тәрбиесінің негіздері. – Алматы: Мектеп, 2001. – С. 66.
7. Келімбетов Н. Ежелгі дәуір әдебиеті. Оқулық. – Алматы: ПРЕСС, 2005. – С. 85.
8. Көбесов А. Әл-Фараби мен Жүсіп Баласағұн мұрасындағы зияткерлік тәрбие мәселелері // Педагогика мәселелері. – 2012. – №3. – С. 189.
9. Goleman D. Emotional Intelligence: Why It Can Matter More Than IQ – 1995 – С. 96.
10. Hattie J. Visible Learning for Teachers: Maximizing Impact on Learning. – Routledge, 2012. – С. 194.

УДК 378.147:81'243

ВЛИЯНИЕ ИЗУЧЕНИЯ ИНОСТРАННОГО ЯЗЫКА НА ФОРМИРОВАНИЕ ПРОФЕССИОНАЛЬНЫХ КОМПЕТЕНЦИЙ БУДУЩЕГО СПЕЦИАЛИСТА

Жаныбекова Лтифат Токеновна

ltifatshan@mail.ru

Старший преподаватель, Международный университет Астана

Жаныбекова Раушан Тулеуовна

raushan_1971j@mail.ru

Воспитатель, КГУ «Специальная школа- интернат 6» УО ОА (обл. Абай г. Семей)

Қайырбосынқызы Әйгерім

aigerim0111000@gmail.com

Студентка, Высшая школа образования,
Университет Шакарима

Аннотация

В статье рассматривается влияние изучения иностранного языка на формирование профессиональных компетенций будущего специалиста. Обосновывается роль иностранного языка как универсального инструмента профессиональной деятельности, межкультурного взаимодействия и личностного развития обучающихся. Будущий специалист должен обладать как профессиональными знаниями и навыками (hard skills), так и социально-психологическими навыками (soft skills), направленными на формирование успешности в выбранной профессии. На практических занятиях по иностранному языку осуществляется целенаправленное развитие компетенций и навыков, закладывающих основу успеха будущих специалистов в профессиональной деятельности. Особое внимание уделяется формированию у обучающихся в коммуникативной компетенции, soft skills. Показаны способы формирования у студентов данных компетенций. Формирование коммуникативной компетенции осуществляется на основе смоделированных ситуаций общения, специально подобранной системы упражнений, отработки навыка ведения монологической и диалогической речи, участия в дискуссии.

Ключевые слова: иностранный язык, профессиональные компетенции, коммуникативная компетенция, soft skills, профессиональное образование.

Введение

Современный мир характеризуется усилением процессов глобализации, расширением международного сотрудничества и ростом академической и профессиональной